

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Järva Vallavalitsus
info@jarva.ee
Pikk tn 56
Järva-Jaani alev Järva vald, 73301, Järva maakond

JÄRELEVALVE AKT

09.09.2024 nr 5.1-3/21372-3

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti omavalitsuse korraldatavate sotsiaalteenuste kvaliteeti, fookuses oli abivajaduse hindamine ja sellele vastava abi väljaselgitamine täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse, tugiisikuteenuse, isikliku abistaja teenuse, sotsiaaltransporditeenuse ja eluruumi tagamise teenuse) osutamisel või korraldamisel Järva Vallavalitsuses.
- 1.3 Järelevalve teostamise koht: Järva Vallavalitsuses, Pikk 56, Järva-Jaani alev, Järva vald, 73301 Järva maakond, info@jarvavald.ee.
- 1.4. Paikvaatluse aeg: 16.08.2024.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Ülle Sihver ja Aime Koger.
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: e-kirjavahetus, vestlused, paikvaatlus, dokumentide vaatlus ja analüüs. Järelevalvemenetluse ajal on järelevalve teostajatel juurdepääs sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) Järva Vallavalitsuse menetlustele.
- 1.7. Järelevalvetoimingute ajal oli Järva Vallavalitsuse kontaktisik sotsiaaltöö peaspetsialist Gerli Soondra.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

Järva Vallavalitsus on kontrollitud menetlustes inimeste abivajadust hinnanud ja sellele vastava abi väljaselgitamise kohustust koduteenuse ja üldhooldusteenuse osutamisel või korraldamisel täitnud.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

- 3.1. Seisuga 01.01.2024 oli Järva valla [elanike](#) arv kokku 8 726, sh üle 65.aastaseid elanikke 4010 (osakaal on 46 %).

Seisuga 01.08.2024 oli täisealisi teenusesaajaid: koduteenusel 79, isikliku abistaja teenusel 1, tugiisiku teenusel 1, väljaspool kodu osutataval üldhooldusteenusel 106, eluruumi tagamise teenusel on 2 ja sotsiaaltransporditeenusel 117.

Järva Vallavalitsuse ametnikest oli järelevalve algatamisel täisealiste sotsiaalteenuste korraldamisega seotud kaks piirkonniti töötavat ja sarnaste teenistusülesannetega ametnikku. Sotsiaaltöö peaspetsialisti tööpiirkond on Imavere, Järva-Jaani ja Koigi ning spetsialisti tööpiirkond Albu ja Ambla. Kareda ja Koeru piirkonna sotsiaaltöö spetsialisti ja sotsiaallosakonna juhataja ametikoht oli seisuga 16.08.2024 täitmata. Sotsiaallosakonna koosseisu kuuluvad ka eestkostespetsialist, kolm laste ja perede heaolu spetsialisti ning seitse koduhooldustöötajat.

Määruse § 4 lõige 5 näeb ette sotsiaalkaitse ülesannete paremaks korraldamiseks, hüvitiste andmise otsuse tegemise kaalumiseks ning asjakohaste tõendite või andmete kogumiseks moodustada vallavalitsuse sotsiaalkomisjon. Sotsiaaltöö peaspetsialisti seletuse kohaselt moodustati komisjon Järva Vallavalitsus projekti "Järva valla puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine" nõuetekohaseks tagamiseks ning komisjoni tegevuse eesmärk on koos omavalitsusega avalduste läbivaatamine, pingerea koostamine ja ettepanekute tegemine.

3.2. Järva Vallavalitsusel on kaks hallatavat sotsiaalteenuste osutamise keskust. Imavere Päevakeskuse [põhimääruse](#) kohaselt on tegevuse eesmärk sotsiaalteenuste osutamine ning huvi- ja vabaaja tegevuste pakkumine. Ahula Sotsiaalkeskuse [põhimääruses](#) nimetatakse ülesannetena päevase hooldusteenuse, varjupaigateenuse, täisealisele isikule turvakoduteenuse ja eluruumi tagamise teenuse osutamist.

Valla territooriumil asuvad üldhooldusteenust osutavad Ahula Pansionaat OÜ, Järva-Jaani Hooldekodu, AS Koeru Hooldekeskus ja Villa Alfred Peetri. Nimetatud hoolekandeesutuste kontaktid on leitavad [kodulehel](#).

3.3. SHSis sätestatud nõuete täitmine

3.3.1. SHS § 4 p 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik.

Järelevalvetoimingute ajal töötanud ametnikud Gerli Soondra ja Natali Medvedev on erialase ettevalmistusega ja omavad magistrikraadi sotsiaaltöös (omandatud vastavalt 2023 ja 2024). Ametijuhendite kohaselt on peaspetsialistile esitatavad nõuded rakenduskõrgharidus või eelnev töökogemus kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajana ning spetsialistile esitatavad nõuded erialane haridus või ettevalmistus või vähemalt kaheaastane töökogemus teenistuskoha valdkonnas.

Nõutava ettevalmistusega ja töökogemusega ametnikud on Järva Vallavalitsuse suur väärtus. 2024. aasta alguses lapsehoolduspuhkusele läinud ametnikule asendaja leidmiseks oli järelevalvetoimingute aluseks luhtunud mitu konkurssi. 2023. aasta alanud uue osakonnajuhataja otsingud küll õnnestusid, kuid valitud juhataja töösuhe on nüüdseks lõppenud. Sisekonkursi järel nimetati alates 01.09.2024 osakonnajuhatajaks Natali Medvedev.

SKA seisukoht: SHS § 4 punktis 3 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.2. SHS § 14 lõige 1 kehtestab kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuse võtta vastu sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

Järva Vallavolikogu võttis 27.05.2021 vastu [määruse](#) nr 10 Sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord Järva vallas. Kehtiv redaktsioon võeti vastu 28.03.2024. Määruse link on kodulehel leitav [õigusaktide](#) loetelust.

SKA seisukoht: SHS § 14 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.3. SHS § 15 lõike 1 kohaselt selgitab kohaliku omavalitsuse üksus välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse ning korraldab abi osutamist või aitab abi saamiseks vajalikes tegevustes.

Sotsiaalteenust osutatakse, sotsiaaltoetusi ja muud abi antakse arvestades isiku tahet (SHS § 12 lõige 1). Vallavalitsuse 31.05.2021 korraldusega nr 259 „Sotsiaaltoetuste avalduste ja sotsiaalteenuste taotluste blankettide kinnitamine“ on muuhulgas kinnitatud taotlus sotsiaalteenuse saamiseks täisealisele isikule (koduteenus, sotsiaaltransporditeenus, tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus), taotlus väljaspool kodu üldhooldusteenuse saamiseks ja taotlus eluruumi tagamiseks. Kodulehel on E-taotluste võimalused, muuhulgas [Sotsiaalteenused täiskasvanutele](#) ja taotlus muude vajaduspõhiste sotsiaalteenuste saamiseks täisealistele isikutele. Vallavalitsuse üldmeilile saabunud taotlused registreerib sekretär.

Sotsiaaltöö peaspetsialisti ja sotsiaaltöö spetsialisti üheks teenistusülesandeks on isikute abistamine avalduse esitamisel või toimingute tegemisel. Ametnike ütluste kohaselt ei pea pöörduja teadma milline on taotluse vorm. Vastu võetakse ka vabas vormis kirjutatud soovivaldus. Telefonitsi saabunud pöördumiste põhjal kas siis algatatakse STARi menetlus või täiendatakse olemasoleva menetluse kliendimärkmikku. Mitmel korral on suulise pöördumise soov protokollitud, ametniku poolt digitaalselt allkirjastatud ja registreeritud dokumendiregistris (menetlus 24271743382). Üldhoolduse rahastamise algdokumendid (taotlus, hindamisleht) ei ole STARis, vaid dokumendihaldussüsteemis.

Sagedased on juhud, mil teenuse vajadust hindama minnes võetakse kaasa ka vormikohased taotlused. Nii koostatakse samal päeval taotlus ja hinnatakse teenuse vajadus (koduteenuse menetlused 24268438209, 24271416563 ja 24269033868).

Kasutusel on kaks hindamisinstrumenti, eraldi koduteenuse vajaduse ja üldhooldusteenuse vajaduse hindamiseks.

Koduteenuse hindamislehe algusse märgitakse kliendi üldandmed (nimi, sotsiaalne seisund, perekonnaseis, isikukood, määratud puue, elukoht/viibimiskoht, telefon/e-post ja info võrgustiku liikmete kohta). Kliendi elukeskkonna iseloomustades märgitaks kellega koos elab, millises eluruumis ja lisainfo (näiteks vesi väljas, WC õues, ahiküte). Järgneb ülevaade iseseisvast toimetulekust „iseseisvalt, osaline abi ja täielik abi“ ja info nägemise, kuulmise, kõne ja tasakaalu kohta. Teenuste loetelus märgitakse millised toimingud on olulised. Võimalus on täita täiendav info (näiteks käimine vilets, vererõhk, kubemesong). Ametnik märgib hindamise aja ja koha, dokumendi allkirjastavad nii ametnik kui ka klient. Nii on täidetud kvaliteedijuhise kriteerium kaasata teenusesaaja.

Tavapärase praktika kohaselt on koduteenuse vajaduse esmasel hindamisel ametnikuga koos ka selle piirkonna koduhooldustöötaja. Haldusmenetluse seaduse § 6 kohustab kasutama uurimispõhimõtteid. STARi menetlustest nähtub, et ametnikud teevad päringuid (näiteks menetlustes 24270299843 kuus päringut ja 23263752668 neli päringut), kõige sagedamini SKAle ja Töötukassale.

SKA seisukoht: Kontrollitud menetlustes on järgitud on SHS § 15 lõikes 1 sätestatud nõudeid. Teenust vajavate isikute abivajadus on välja selgitatud ja korraldatud sobiva abi osutamine.

3.3.4. SHS § 18 lõike 2 kohaselt koostab kohaliku omavalitsuse üksus koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga koduteenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määraes selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud.

Koduteenuse kirjeldus [kodulehel vastab Koduteenuse kvaliteedijuhises nimetatud kriteeriumile. Samuti on kodulehel avalikustatud teenuseosutaja kontaktandmed.](#)

Tulenevalt määruse §st 40 määratakse koduteenus isikule osakonna juhataja haldusaktiga, milles sätestatakse koduteenuse toimingud ning teenuse maht ja sagedus. Menetluses 242719125410 on otsuses nimetatud toimingutena arstiabi korraldamine ning vajalike ravimitega varustamine,

pesupesemise korraldamine, küttepuude tuppa toomine, lume rokimine, abistamine koristamisel ja asjaajamisel. Teenuse maht ja sagedus on haldusaktis kirjeldatud enne otsustavat osa ning tuleneb abivajaduse hindamisest (antud juhul üks kord nädalas mahuga kuni kaks tundi). Ametniku otsuse lisaks on juhataja ja teenusesaaja vaheline leping. Nimetatud menetluses peaksid olema lepingu lisadokumentideks ametniku otsus ja hoolduskava. Paikvaatlusel saadud ütlustes tunnistasid ametnikud, [et tegevuste loetelu haldusaktis ja lepingus on üldine ning et määruses nõutud hoolduskava pole koostanud ja lisatud \(nii koduteenuse ega ka tugisikuteenuse lepingute juurde\).](#)

Otsuse vastuvõtmisel on järgitud kümne tööpäevast tähtaega. Reeglina võetakse otsus vastu varem, kui algab teenuse osutamine (menetlus 24271416563). Kuid näiteks menetluses 24271743382 määrati teenus tagasiulatuvalt (otsus 27.06.2024 ja osutamine alates 17.06.2024).

Otsus teenuse määramise või mittemääramise kohta tehakse isikule teatavaks kirjalikus vormis viie tööpäeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates (määruse § 40 lõige 7). Vormikohasel taotlusel saab nimetada järgmised kohaletoometamise viisid: e-postiga, lihtkirjaga, tähtitud kirjaga, suulise teavitusega. Paljudel juhtudel toimetab dokumendi kohale koduhooldustöötaja.

Koduteenuse kvaliteedijuhise kohaselt fikseeritakse teenusesaaja õigused ja kohustused teenuse osutamise lepingus või muus dokumendis ning neid on inimesele arusaadaval viisil selgitatud. Koduteenuse lepingus on kajastatud vaid kaks teenusesaaja õigust: õigus nõuda rahaliste vahendite osas täpset tasaarveldust ja õigus teha põhjendatud avaldus hooldaja väljavahetamiseks.

Koduteenus on tasuline. Tulenevalt Järva Vallavalitsuse 01.11.2023 korraldusest nr 732 „Teenuste hinna kehtestamine“ on üks kord nädalas 20 eurot/kuus, kaks korda nädalas 40 eurot/kuus ja kolm korda nädalas 60 eurot/kuus. Erakorralisel juhul maksab koduteenuse osutamine 5 eurot korra eest. Ametnike seletuse kohaselt võib selleks olla olukord, mil lähedased sõidavad reisile ja teenust tuleb osutada kindla tähtaja jooksul.

Kuna osade andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, siis ei ole STARist leitavad kõigi koduteenuse menetluste lisadokumendid.

SKA seisukoht: Järgitud on SHS § 18 lõikes 2 sätestatud nõudeid.

3.3.5. SHS § 19 sätestab, et koduteenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

S-veebi 2022. aasta koduteenuse andmete üle-Eesti võrdluses tuuakse välja Järva Vallavalitsuse teenuse osutamise kohta järgmised tähelepanekud: omavalitsus pakub koduteenust aktiivselt, töötaja töökoormus ei ületa normtunde, teenuse osutamisega seotud kulude suurus ei ole omavalitsuste üleselt hinnates äärmuslik ja koduteenuse osutajate vanuseline tasakaal on jätkusuutlik.

Järva vallas osutavad koduteenust seitse koduhooldustöötajat: Elin Park, Jana Kollom, Inga Väli, Kaidi Okas, Maire Bluum, Tiiu Allika ning Eili Tatrik. Koduhooldustöötajad elavad reeglina samas paigas, kus teevad tööd. Järelevalve teostajale edastatud karistusregistri teadetest selgub, et vahetult koduteenust osutavatel töötajatel puuduvad koduteenuse osutamist takistavad asjaolud. Teised tööle võtmisel olulised nõuded võib kehtestada tööandja. Tulenevalt ametijuhendist nõutakse Järva Vallavalitsuses töötavalt koduhooldustöötajalt vähemalt põhiharidust, eesti keele valdamist C1 tasemel, head suhtlemisoskust, kohusetunnet, pingetaluvust, empaatiavõimet, otsustusvõimet ja võimet olla kannatlik töös puuetega inimestega ja eakatega.

SHSis ei ole koduteenust vahetult osutavale inimesele kehtestatud haridus- ega koolitusnõudeid. SKA poolt KOVi ametnikele koostatud [Juhendis](#) soovitatakse, et koduteenust vahetult osutav isik on hooldustöötajale vastava erialase ettevalmistusega.

Järva Vallavalitsuse koduhooldustöötaja ametijuhendi punkt 10 kohaselt on töötaja õigused ja kohustused sätestatud töölepingu seaduse 3. peatükis. Ainsa kohustusena on sõnastatud olla

tööandjale lojaalne ja mitte kahjustada tööandja mainet. Samuti peab töötaja nägema ette oma tööalasest tegevusest tulenevaid tagajärgi ning täitma tööülesandeid parimal moel ja hoolsusega (punkt 8). Koduteenuse osutamise lepingu punktis 2.5 on reguleeritud olukord, mil koduhooldustöötaja kasutab teenuste osutamisel kliendi raha. Töötajal on kohustus koos ostetud kaubaga üle anda ka ostmist tõendavad dokumendid (sularaha arved).

Hooldereformi käivitamisel oli üheks võimaluseks, et omavalitsustele antavaid täiendavaid rahalisi vahendeid saab kasutada ka koduse hoolduse korraldamiseks. Järva Vallavalitsusele eraldatud vahendid kulusid üldhooldusteenuse rahastamiseks (piirmäär ulatuses eraldatud vahenditeks), seetõttu ei jagunud eraldatud summadest koduteenuse arenduseks.

Sotsiaaltöö peaspetsialisti ja spetsialisti ametijuhendites on teenistusülesanne oma piirkonna koduhooldustöötaja töö koordineerimine Alates 01.01.2025 jõustuva sotsiaalkaitseministri määruse „Nõuded koduteenusele“ täitmiseks on ettevalmistus alanud. Käeoleva aasta juulis külastasid koduhooldustöötajad Kose Sotsiaal- ja Hariduse Tugiteenuste Keskust ja tutvusid isikuabi toimingute sisuga. Ametnike ülesanne on senist töökorraldust analüüsida, kavandada uue aasta teenuste mahtu jms. Oluline on vajaduspõhiste koolituste korraldamine. Kõnealuse määruse § 2 lõikes 3 kirjeldatud isikuabi toimingud eeldavad täiendavaid teadmisi näiteks puudespetsiifikast, erinevatest haigustest (dementsus, sclerosis multiplex jt). ja abistamisest ravimite manustamisel. Määruse seletuskirjas rõhutatakse, et kuivõrd koduteenust vahetult osutavale isikule ei ole kutsenõuet kehtestatud, tuleb teenuseosutajal silmas pidada, millisteks toiminguteks on töötajal pädevus. Retseptiravimid peavad olema apteegis personaalselt pakendatud või koduõe poolt ravimikarpi jaotatud, teenust vahetult osutav töötaja üksnes jälgib, tuletab meelde ja juhendab abivajajat ravimite manustamisel.

SKA seisukoht: Järgitud on SHS § 19 nõuet.

3.3.6. SHS § 21 lõikest 1 tulenevalt koostab kohaliku omavalitsuse üksus üldhooldusteenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud.

Valla kodulehel on rubriik [Hooldereform](#), millel lisaks üldinfole on leitavad Järva Vallavalitsuse kehtestatud hoolduskulude piirmäär ja üldhooldusteenuse teemaga tegelevate ametnike kontaktid.

Vallavalitsuse poolt kinnitatud dokumendis „Taotlus väljaspool kodu üldhooldusteenuse saamiseks“ tuleb taotlejal anda info millises hoolekandetasutuses ta teenusele asub ja milline on teenuse hind. Samuti tuleb taotlejal allkirjaga kinnitada info igakuiste sissetulekute, rahaliste vahendite, ülalpidamiskohustusega isikute ja nende kontaktide kohta. Lisatakse teenuse taotlemise põhjus ja antakse nõusolek taotluse menetluses isikuandmete töötlemiseks. Taotluses saab kinnitada otsuse saamise viisi kas otsus saata e-postile, liht- või tähtkirjaga või siis teavitada suuliselt.

Tulenevalt määrus § 28 lõikest 3 on viib (piirkondlik) sotsiaaltöö spetsialist koostöös teenusele määratava isiku ning vajadusel ja ülalpidamiskohustusega isiku olemasolul koos nendega läbi teenuse taotleja esmase hindamise ning vormistab hindamisdokumendi. Määruses ei ole tähtaega nimetatud.

Dokumendis „Üldhooldusteenuse hindamine“ kantakse lisaks isikuandmetele info sissetulekute, teensue maksumuse, omaosaluse jms kohta. Hinnang antakse järgmiste valdkondade kaupa: mootorika ja liikumine, igapäevaelu toimingute hindamine, aistingud, mälu, psüühiline seisund ning sotsiaalsus. Hindamisdokumendile saab kanda info eestkoste, taskuraha ja lisateenuste vajaduse kohta.

Menetluses 23265062806 on STARi lisatud vaid haldusakt. Paikvaatlusel tutvuti selle menetluse kohta Deltas salvestatud järgmiste dokumentidega: 14.08.2023 allkirjastatud taotlus, 26.07. 2023 toimunud teenuse vajaduse hinnang ja 23.08.2023 vastu võetud.

Varasemalt toimus üldhooldusteenuse kulude tasumine vallavalitsuse korraldusega, mille õiguslikud alused on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 30 lõige 1 punkti 2,

haldusmenetluse seaduse § 75, halduskohtumenetluse seadustiku § 40 ja § 46, sotsiaalhoolekande seaduse § 22¹ lõige 1 ning Järva Vallavolikogu 27.05.2021 määruse nr 10 „Sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord” § 28 lõige 4. Järelevalvetoimingute ajal kehtis määruse muudatus ja üldhooldusteenuse määramise ja teenuse eest tasumise otsustab osakonna juhataja, kelle haldusaktis sisalduvad ka poolte rahalised kohustused üldhooldusteenuse eest tasumisel.

Haldusotsuste vastuvõtmise tähtaeg järgib kümne tööpäeva nõuet. Näiteks menetluses 24268735762, kus avaldus esitati 25.01.2024 ja ametniku otsus allkirjastati 02.06.2024.

Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse osaline rahastamise korralduste peale ei ole vaideid esitatud.

Ametnikel on teenistusülesanne klientide külastamine hoolekandeesutustes ja hooldusplaanidega tutvumine, hooldusplaanide koostamisel osalemine ja nende täitmise kontrollimine minimaalselt kord aastas. Ütlustest selgus, et enne 01.07.2023 külastati kõiki üldhooldusteenusel viibivaid vallaelanikke ja sageli kasutati teenuse vajaduse hinnangu andmisel hooldusplaanide. Hiljem on ametnikud hooldekodude elanikke külastanud muudel eesmärkidel, kuid ei osale hooldusplaanide koostamisel.

Kuna osade andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, siis ei ole STARist leitavad kõigi üldhooldusteenuse menetluste lisadokumendid.

SKA seisukoht: Järgitud on SHS § 21 lõike 1 nõuet.

3.3.7. SHS § 22¹ lõike 1 kohaselt kui kohaliku omavalitsuse üksus on välja selgitanud isiku vajaduse väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse järele, rahastatakse teenuskoha maksumust teenuse saaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest ja isikult võetavast tasust.

Seadus ei sätesta, kuidas täpselt peab juba üldhooldusteenusele asunud isiku teenuse vajaduse hindamist läbi viima. Kuid sätestab, et teenusvajaduse hindaja peab olema ametnik. Järva Vallavalitsuse ametnikud on nimetatud nõuet järginud, hindamas käisid Gerli Soondra, Natali Medvedev ja Brigita Palmi.

Järelevalve teostaja sai kinnituse, et ametnikud on korraldatud enne 01.07.2023 üldhooldusteenusele asunud teenusesaajate osalise rahastamise avalduste esitamise ja hinnanud teenuse saamise vajadust. Näiteks menetluses 23263415243.

SKA seisukoht: Kontrollitud menetlustes on SHS § 22¹ lõike 1 nõue täidetud.

3.3.8. SHS § 22¹ lõike 3 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus kehtestada hoolduskomponendi kulude tasumise piirmäära.

Järva Vallavalitsuse 28.06.2023 korraldusega nr 340 „Üldhooldusteenust vahetult osutavate töötajate kulude tasumise piirmäära kehtestamine“ on kulude tasumise piirmäär 710.- eurot.

SHS seletuskirja kohaselt saab KOV piirmäära kehtestamisel aluseks võtta koostööpartnerite või haldusterritooriumil või koostööpiirkondades tegutsevate ööpäevaringse üldhooldusteenuse pakkujate hinnataseme. Kehtestatud hoolduskulude tasumise piirmäär ei pea katma kvalifitseeritud hooldustöötajate kulusid iga teenuseosutaja juures, vaid see peab kindlustama inimesele teenuse tegeliku kättesaadavuse selliselt, et tal on võimalus valida vähemalt mõne teenuseosutaja vahel. Piirmäär ei ole takistuseks hooldekodukoha leidmisel, kuid võib olla ebapiisav kõigis hooldekodudes hoolduskulude katmiseks ja tuleb arvestada täiendava tasumisega.

Järva valla territooriumil tegutsevate hooldekodude hoolduskulu oli järelevalvetoimingute ajal järgmine: Ahula Pansionaat OÜ – hoolduskulu 576.- ; Järva-Jaani Hooldekodu – 650.- tavahooldus ja 700.- suure hoolduskoormusega teenusesaaja; AS Koeru Hooldekeskus – 710.- tavahooldus ja 730.- dementsete teenusesaajate hooldus; Villa Alfred Peetri – 690.- eurot.

Näiteks menetluses 23263746943 on hoolduskulu teenuskoha maksumusest 690 eurot kuus. Haldusaktis sisaldub arvutuskäik, mis kajastab teenusesaaja sissetulekut, tema omaosalust ja tasumisele kuuluva summa otsust. M.O. omaosalus 1170-690 = 480 eurot kuus; M.O. vanaduspension on 700,02 eurot kuus; M.O-le tasumisele kuuluv summa kokku 690.- eurot kuus.

SKA seisukoht: Järva Vallavalitsus tagab üldhooldusteenuse kättesaadavuse.

3.3.9. SHS § 22¹ lõike 5 nimetab olukorrad, mil KOVil on kohustus tasuda keskmisest vanaduspensionist madalamat sissetulekut (2023. aastal 636.-) saavatele teenusesaajatele osaliselt ka nende makstavad majutus- ja toitlustuskulud. Sissetulekuna arvestatakse teenuse saaja riiklik pension, kogumispension kogumispensionide seaduse tähenduses, töövõimetoetus töövõimetoetuse seaduse tähenduses ja sotsiaalmaksuga maksustatav tulu sotsiaalmaksuseaduse tähenduses.

Järva Vallavalitsus hüvitab 01.08.2024 seisuga keskmisest vanaduspensionist madalama sissetulekuahe ja osaliselt ka majutus-ja toitlustuskulud 34 kliendile. Näiteks menetluses 23264048868, kus E.S. vanaduspension on 420,81 eurot kuus. Haldusotsuse kohaselt on igakuiseks isiklikuks kasutamiseks jäetav summa 40 eurot kuus. Omaosalusest puudujääv summa on 72 eurot ja 34 senti kuus (480 eurot - 407,66 eurot).

SKA seisukoht: Järgitud on SHS § 22¹ lõikes 5 sätestatud nõuet.

3.3.10. SHS § 24 ja § 28 sätestavad kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused **tugiisikuteenuse ja isikliku abistaja teenuse** osutamisel. [Kodulehel](#) puuduvad KOVile kohustuslike tugiisikuteenuse ja isikliku abistaja teenuste kirjeldused.

Tugiisikuteenust ja isikliku abistaja teenust korraldab omavalitsus hallatava Imavere päevakeskuse kaudu. Isikliku abistaja teenust osutab koduhooldustöötaja Inga Väli ning tugiisikuteenust Imavere Päevakeskuse juhataja Sirje Teas.

Täisealisele tugiisikuteenuse taotlemist, määramist ja osutamist reguleerib määruse § 45. Pärast taotluse saamist on sotsiaaltöö spetsialist kohustatud viie tööpäeva jooksul läbi viima teenuse taotleja kõrvalabi vajaduse hindamise ja juhataja määrama kümne tööpäeva jooksul haldusaktiga kõrvalabi määrast tulenevad toimingud.

Otsuse alusel sõlmitavas lepingus on nimetatud vaid üks teenusesaaja õigus - õigus teha põhjendatud avaldus hooldaja väljavahetamiseks. Leping sisaldab vastastikust konfidentsiaalsuskohustust so hoida salajas ja mitte avaldada kolmandatele isikutele teiselt lepingupoolelt saadud privaatset teavet.

STARis on 13.12.2023 algatatud tugiisikuteenuse menetlus 23267655923. Järelevalve käigus lisati 07.08.23 avaldus, hindamine, otsus, leping ilma lisata/hoolduskavata. Dokumendil „Järva Vallavalitsuse sotsiaalosakonna Toimetulekuvõime hindamine“ puudub ametniku allkirja juures kuupäev. Samas on ametniku 13.12.23 digiallkirjastatud otsuses info, et hindamine toimus 11.12.2023 ja teenuse osutamine algas 11.12.2023. Leping on sõlmitud kolmepoolset, lepingu jõustumisaega ei saa kindlaks teha - allkirjade juures puuduvad kuupäevad. Teenuse osutamine on tähtajaline ja toimub ajavahemikul 11.12.2024 kuni 10.12.2024.

Põhjalikult koostatud teenuse osutamise aruanded lisatakse STARi regulaarselt osutamiskuu järel. Määruse § 45 sätestatud nõue on täidetud. Aruannetest nähtub, et teenuse vajadus ei ole küündinud üle kokkulepitud mahu (20 tundi kuus). Teenusele määramise haldusakt kuulub läbivaatamisele lähtuvalt teenuse saaja vajadustest, kuid mitte harvemini kui üks kord 12 kuu jooksul. Seni ei ole muudatusi tehtud.

Määruse kohaselt on tugiisikuteenuse alusdokumentideks taotlus, hindamisdokument ja hoolduskava. Paikvaatlusel antud ütluste kohaselt ei ole seni hoolduskava koostamist ei vaja läinud. Seega on keerukas täita tugiisikuteenuse lepingu punkti 2.4 - omavalitsuse kohustust

kontrollida regulaarselt (vähemalt üks kord kuus) hoolduskavas kokku lepitud tegevusi. Hoolduskava ei ole tugiisikuteenuse lahutamatu lisa.

Isikliku abistaja teenuse osutamise regulatsioon sisaldub määruse §s 59. Pärast taotluse saamist on sotsiaaltöö spetsialist kohustatud viie tööpäeva jooksul läbi viima teenuse taotleja kõrvalabi vajaduse hindamise ja juhataja määrama kümne tööpäeva jooksul haldusaktiga kõrvalabi määrast tulenevad toimingud ja üldised juhised.

Otsuse alusel sõlmitavas lepingus on nimetatud vaid üks teenusesaaja õigus - õigus teha põhjendatud avaldus hooldaja väljavahetamiseks. Leping sisaldab vastastikust konfidentsiaalsuskohustust so hoida salajas ja mitte avaldada kolmandatele isikutele teiselt lepingupoolelt saadud privaatset teavet.

STARis on 03.01.2023 algatatud seni kehtiv isikliku abistaja teenuse menetlus 23258767343. Ametnik on toimingutesse sisestanud info „02.01.2023 AO nr 8-2/2022/663-2. Teenus määratud 02.01.2023 kuni 28.02.2023“. Järelevalve ajal 07.08.2024 lisati avaldus ja leping, mille allkirjastas osakonnajuhataja. STARis ei ole lisatud 21.12.2022 toimunud hindamise dokumenti, kuid on isiku avaldus ja teenuse osutamise aruanded. Ametniku otsuses on nimetatud (pigem koduteenusele iseloomulikud) isikliku abistaja tegevused: abistamine kodustes majapidamistöodes, hügieenitoimingutes, liikumisel väljaspool kodu, poes käimisel, suhtlemisel, toidu valmistamisel, asjaajamisel, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste taotlemisel.

SHS seletuskirjast märgitakse, et isikliku abistaja teenuse sihiks on puudega inimeste osalemise suurendamine ühiskonnaelu erinevates valdkondades, sh hariduses ja tööhõives. Isikliku abistaja teenuse eesmärk on toetada eelkõige tööeas inimesi, kes vastava teenuse saamisel suudaksid tööle asuda, samas ei ole see teenuse saamise otseseks eelduseks. Võimalik, et hindamisdokumendis kirjeldatakse 1938. aastal sündinud vanaproua aktiivust ühiskonnas osalemisel.

3.3.11. SHS § 38 ja § 41 sätestavad **sotsiaaltransporditeenuse ja eluruumi tagamise teenuse** korraldamise kohustuse.

Sotsiaaltransporditeenuse kirjeldus on [kodulehel](#) avalikustatud. Määruse kohaselt tuleb teenuse vajadusest teatada seitse päeva enne sõidusoovi (kirjalik taotlus või telefonikõne). Teenust koordineeriva ametniku seletuse kohaselt saab teenust ka järgmisel päeval. Ametnik korraldab kirjaliku avalduse või telefonikõne põhjal koostatud dokumendi sisestamise dokumendihaldussüsteemi.

Üldistel alustel korraldatud teenuse hind on 0,50 eurot/km ja soodustingimustel on 0,30 eurot/km, saatjateenuse maksab viis eurot/kord ja sotsiaaltransporditeenuse ooteaja esimene tund on tasuta, alates teisest tunnist on viis eurot tund. Ametnike ütluste kohaselt esineb ka transporditeenuse tasust vabastamise juhtumeid. Sel juhul ja soodustingimustel osutamisel võtab vallavalitsus vastu ühekordse korralduse. Vajadusel sõidavad ka koduhooldustöötajad, ehkki nende ametijuhendis ei ole selle teenuse osutamise kohustust. Kaugemad sõidud on Tallinna või Tartusse ja osutajaks firma Alre OÜ.

2024. aastal on STARis algatatud sotsiaaltransporditeenuse menetlusi järgmiselt: jaanuaris 3, veebruaris 3, märtsis 1, aprillis 7, mais 4, juunis 5, juulis 6 ja augustis 2. Ametnikud on enne otsuse vastuvõtmist teinud SKAsse päringuid. Näiteks menetluses 24271329446 enne soodustingimustel teenuse osutamist ning menetluses 24270130103 enne üldtingimustel teenuse osutamist.

Ametnike ütluste kohaselt kuuluvad omavalitsusele munitsipaaleluruumid ja sotsiaalkorterid puuduvad. S-veebi eluruumi tagamise teenuse aruandes kajastati munitsipaalkorterite elanike arvu. Kui vallaelanik vajab eluruumi, siis pöördub ta vallavara spetsialisti poole. Kui abivajaja pöördub sotsiaalosakonna poole, siis sotsiaaltöö spetsialist suhtleb vallavara spetsialistiga teemal kas on vabu munitsiplaalelurume. Sotsiaalosakond lepinguid ei sõlmi. Imaveres on

Kodutare, kus püsivalt elavad vanurid, kes enda maja on maha müünud vms. Järva-Jaanis on vallale kuuluv hostel.

[Kodulehel](#) puudub KOVile kohustusliku eluruumi tagamise teenuse kirjeldus. STARis pole eluruumi tagamise teenuse menetlusi.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. Tulenevalt SHS § 15 lõikest 1 on kohalikul omavalitsusel abivajaduse hindamise kohustus, mistõttu säilitatakse ka abivajaduse hindamise dokumendid. Vaatamata asjaolule, et osade andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, soovib SKA igapäevatoos STARi kanda [Sotsiaalteenuste ja -toetuste põhimääruse](#) § 8 lõige 1 punktides 8, 11 ja 12 sätestatud andmed ning korrastada varem sisestatud menetlused.

4.2. Analüüsida üle 65-aastaste elanikele oluliste teenuste senist kättesaadavust. Järva vallas on eakate osakaal Eesti keskmisest palju kõrgem. Tulenevalt sotsiaalkaitseministri 21.12.2023 [määrusest](#) „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine kohalikul tasandil“ on kuni 21.12.2024 avatud taotlusvoor, rahastamise üks eesmärk on olemasoleva koduteenuse kujundamine vastavaks sihtrühma vajadustele.

4.3. Sotsiaalteenuste planeerimisel ja osutamisel lähtuda SKA kodulehel avaldatud [sotsiaalteenuste kvaliteedijuhistest ning SKA KOV nõustamisüksuse koostatud soovituslikest juhendmaterjalidest](#).

4.4. Kaasajastada sotsiaalosakonna täisealiste teenuseid korraldavate ametnike ja koduhooldustöötajate ametijuhendid.

4.5. Soovitame läbi viia täisealiste sotsiaalteenustega rahulolu küsitlus ning kaardistada väljaspool keskust olevate külade (hajaasustus piirkonna) elanike vajadused ning teenuste kättesaadavus.

(allkirjastatud digitaalselt)
Aime Koger
järelevalve peaspetsialist